

DEMİPA-Tİ
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 16761

Tarih : 27.02.2026

41782

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Adalet Bakanı Akın Gürlek* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Erzurum H Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde tutulan mahpus Yaşar Gümüşlü'nün beyanları ve ailesinin mahpusla gerçekleştirdiği görüşmede tarafımıza aktardığı bilgiler, hapishane koşullarına ilişkin ciddi hak ihlali iddialarını gündeme taşımaktadır.

Ailenin aktarımlarına göre; hapishane idaresi tarafından dış kantin aracılığıyla temin edilen meyve ve sebzelerin çürük, bozulmuş ve tüketilemez nitelikte olduğu; mahpusların sağlıklı ve yeterli gıdaya erişiminin fiilen sınırlandırıldığı; ekonomik olarak dezavantajlı koşullarda sağlıksız ürünleri satın almaya zorlandıkları ifade edilmektedir. Bu durum, devletin gözetimi altındaki mahpusların beslenme ve sağlık hakkının korunmasına ilişkin pozitif yükümlülükleri bakımından ağır bir sorumluluk alanı doğurmaktadır.

Mahpus Yaşar Gümüşlü'nün aktarımlarında yalnızca gıda kalitesine ilişkin sorunlar değil; hapishane içinde yoğunlaşan disiplin uygulamaları, baskı atmosferi, hak arama yollarının etkisizleştirilmesi ve şikâyet girişimlerinin örtük yaptırımlarla karşılanması yönünde iddialar da yer almaktadır. Mahpusların dilekçe, başvuru ve itiraz haklarını kullanmaları sonrasında idari baskı ile karşı karşıya kaldıkları; sosyal ve kültürel faaliyetlere erişimin daraltıldığı, iletişim ve haberleşme haklarının sınırlayıcı uygulamalarla kısıtlandığı belirtilmektedir.

Hapishane rejimi, mahkûmiyeti özgürlükten yoksun bırakma ile sınırlar. Bunun ötesine geçen; insan onurunu zedeleyen, sağlığı riske atan veya mahpus üzerinde sistematik baskı yaratan uygulamalar hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmaz. Mahpusların çürük ve sağlıksız gıdaya erişmek zorunda bırakılması, yalnızca beslenme hakkının değil, maddi ve manevi varlığın korunması yükümlülüğünün de ihlali anlamına gelmektedir.

Türkiye'de özellikle yüksek güvenlikli hapishanelerde; tecrit uygulamaları, keyfi disiplin cezaları, sağlık hizmetlerine erişimde gecikmeler ve bağımsız denetim mekanizmalarının yetersizliği yönünde kamuoyuna yansıyan çok sayıda iddia bulunmaktadır. Hapishanelerin kapalı yapısı, bu ihlallerin görünmez kılınmasına zemin hazırlamakta; idarenin şeffaflık ve hesap verebilirlik yükümlülüğünü daha da ağırlaştırmaktadır.

Mahpus Yaşar Gümüşlü'nün beyanları; kantin tedarik süreçlerinin denetimsizliğine, mahpusların temel ihtiyaçları üzerinden ekonomik ve idari bir bağımlılık ilişkisine sürüklendiğine ve hapishane içindeki güç asimetrisinin hak ihlallerini derinleştirdiğine işaret

etmektedir. Hapishane yönetiminin, mahpusların en temel yaşamsal ihtiyaçları üzerindeki tasarruf yetkisini bir baskı aracına dönüştürdüğü yönündeki iddialar, demokratik hukuk düzeni bakımından son derece kaygı vericidir.

Devletin gözetimi altındaki her mahpusun yaşamı, sağlığı ve onuru doğrudan kamusal sorumluluk alanındadır. Bu çerçevede, söz konusu iddiaların bağımsız, şeffaf ve etkili bir biçimde incelenmesi zorunludur. Hapishaneler, hukukun askıya alındığı değil; tam tersine en yüksek düzeyde uygulanması gereken mekânlardır. Mahpusların yaşam ve sağlık hakkının korunması, insan onurunun güvence altına alınması ve hapishane yönetiminde şeffaflığın sağlanması, demokratik bir toplum düzeninin asgari gereğidir.

Bu bağlamda;

1. Erzurum H Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde dış kantin aracılığıyla temin edilen gıda ürünlerinin kalite kontrolü hangi somut kriterlere göre yapılmaktadır? Bu denetimler hangi sıklıkla ve hangi kurumlar tarafından gerçekleştirilmektedir?
2. Son üç yıl içinde söz konusu hapishanede gıda kalitesi, hijyen ve beslenme koşullarına ilişkin kaç mahpus şikâyeti yapılmıştır? Bu şikâyetlerin kaçısı hakkında idari veya adli inceleme başlatılmıştır?
3. Mahpusların sağlığını tehdit eden çürük, bozulmuş veya tüketilemez gıdaların hapishane idaresi tarafından doğrudan mahpuslara verilmesinin gerekçesi nedir? Bu durumun tespiti halinde sorumlu idareciler ve tedarikçiler hakkında hangi idari ve adli işlemler uygulanmaktadır? Erzurum H Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde bu yönde bir denetim yapılmış mıdır; yapılmamış ise derhâl soruşturma başlatılacak mıdır?
4. Mahpusların yeterli ve sağlıklı beslenme hakkının güvence altına alınması amacıyla belirlenmiş ulusal standartlar nelerdir? Bu standartlara uyumun denetimi nasıl sağlanmaktadır?
5. Mahpus Yaşar Gümüşlü'nün aktardığı baskı, disiplin tehdidi ve hak arama yollarının fiilen engellendiğine ilişkin iddialar hakkında Bakanlığınızca herhangi bir inceleme başlatılmış mıdır?
6. Yüksek güvenlikli hapishanelerde uygulanan tecrit rejiminin kapsamı nedir? Bu hapishanelerde mahpusların sosyal faaliyet, iletişim ve haberleşme haklarına ilişkin kısıtlamaların güncel verileri nelerdir?
7. Hapishanelerdeki disiplin cezalarının yargısal denetimi ne ölçüde etkilidir? Son üç yıl içinde Erzurum H Tipi Hapishanesinde mahpuslara verilen disiplin cezalarının sayısı, gerekçesi ve türleri nelerdir?
8. Cezaevi izleme kurullarının hapishaneler üzerindeki denetim yetkisi ve bağımsızlığı nasıl güvence altına alınmaktadır? Erzurum H Tipi Hapishanesine ilişkin son izleme raporunda hangi tespitler yer almaktadır?
9. Hapishanelerde artan hak ihlali iddialarına karşı; insan onurunu esas alan, şeffaflığı güçlendiren ve mahpusların temel haklarını güvence altına alan yapısal bir reform programı hazırlanmakta mıdır?